

DEONTOLOGIA EVALUĂRII ÎN CONTEXTUL CREȘTERII CALITĂȚII ACTULUI EDUCAȚIONAL

Oana BUHOSU¹

oanabuhosu@yahoo.com

RÉSUMÉ: L'étude met en évidence que l'évaluation scolaire est un moyen de communiquer les résultats d'apprentissage de l'élève. L'évaluation scolaire est un retour pour l'élève et l'enseignant. L'évaluation est effectuée par rapport à certaines règles. L'opération d'évaluation est une action intégrée pour une activité pédagogique et non un élément ajouté au processus d'apprentissage. De nombreux facteurs et situations variés déterminent ou conditionnent l'acte d'appréciation des résultats obtenus par les élèves et les étudiants dans le processus d'apprentissage. Du point de vue de la déontologie de l'évaluation, la correspondance entre le programme d'études et les normes d'évaluation, une correspondance ayant pour point de référence un ensemble de valeurs, est surprenante.

MOTS-CLÉS: évaluation, activité pédagogique, le processus d'apprentissage, valeurs, communiquer

Având în vedere că unul dintre obiectivele principale ale studierii literaturii în liceu este ca elevii să ajungă la capacitatea de a înțelege apartenența unei poezii într-un curent literar și de a realiza singuri eseuri de tip argumentare a unei poezii studiate în simbolism, am pornit de la ipoteza că problematizarea, alături de alte metode activizante, poate contribui într-o măsură evidentă la atingerea obiectivului menționat, numai în condițiile în care aceasta devine o preocupare cu caracter permanent.

Pornind de la ipoteza de mai sus, îmi propun să organizez un experiment care să urmărească eficiența metodelor active și interactive, cu privire specială asupra formării deprinderilor elevilor de a identifica particularitățile simbolismului într-un text poetic bacovian, de a evidenția relația dintre fondul de idei și mijloacele artistice utilizate de poet, de a exprima un punct de vedere argumentat despre semnificațiile textului poetic ales, cu aspectele implicate în această operație: spirit de observație, gândire

¹ Profesor de limba și literatura română la Școala Gimnazială „Mihai Drăgan” Bacău.

critică, creativitate, imaginație. Având în atenție acest obiectiv major, voi fi preocupată de formarea la elevi a deprinderilor practice de elaborare a unui tip special de text, eseul-argumentare, aceasta fiind o secvență importantă în receptarea și aprofundarea textului literar.

Prima operație care trebuie efectuată înaintea începerii experimentului va fi elaborarea sistemului problematizant de receptare dirijată. Sistemul de receptare dirijată a textului literar îmbină trei componente esențiale ale acestei direcții înnoitoare: perspectiva estetică în comentarea textului liric, folosirea unor tehnici activizante în lucrul cu clasa și preocuparea pentru formarea unui vocabular adecvat. Voi fixa două clase a X-a B și a X-a G, de la Colegiul Tehnic „D. Ghika” Comănești, prima devenind clasă experimentală, iar cealaltă, clasă de control. La ambele clase, procesul didactic va fi condus de mine. Modul de lucru va fi, în mod deliberat, diferit, în sensul că la clasa experimentală, argumentarea încadrării textului liric bacovian în simbolism s-a efectuat pe baza sistemului problematizant de receptare dirijată, prin antrenarea elevilor în activități de studiu individual și în dezbateri colective, iar la clasa de control s-a procedat tradițional. Aici s-a urmărit, în general, traseul specific metodei explicației de text:

- lectura cu voce tare (lectura model) a unor secvențe poetice elocvente;
- integrarea textului în universul poetic bacovian, prin explicații succinte;
- studiul fondului, prin reliefarea temei sau temelor textului liric bacovian, completate cu alte motive, extrase din text;
- planul textului – organizarea ideilor într-o ordine logică și scrierea lor pe tablă;
- studiul formei realizat prin analiza lexicului, a limbajului poetic bacovian;
- discuție privind elementele de versificație.

Fără a neglija antrenarea elevilor prin exerciții de lectură, de analiză, prin conversație, activitatea profesorului la clasa de control se va menține constant în prim-plan, el fiind acela care va dispune de majoritatea timpului afectat orei, el va fi acela care va trasa liniile analizei, prin folosirea frecventă a expunerii și a explicațiilor. Pe parcursul activității de cercetare, pe lângă experimentul didactic, se va apela frecvent și la alte metode, precum observația, studiul documentelor școlare și al produselor activității elevilor

(caiete, lucrări de control, portofolii), comunicarea, iar pentru măsurarea calității cunoștințelor și deprinderilor elevilor, se vor aplica teste.

Testarea va avea ca obiective:

1. Verificarea existenței unor repere teoretice în analiza unui text poetic;
2. Constatarea caracterului creator al activității elevilor de comentare a unui text liric;
3. Aprecierea capacității elevilor de a realiza un eseu de argumentare a unui text liric bacovian la simbolism.

Pentru a urmări aceste obiective și, mai ales, pentru a pune în lumină creativitatea elevilor, le voi concentra atenția asupra unui text liric necunoscut elevilor, aparținând tot lui Bacovia, prezentând similitudini, dar și deosebiri față de textul discutat în clasă. Se confirmă astfel ipoteza de la care s-a pornit, demonstrând necesitatea alternării metodelor tradiționale și moderne în activitatea profesorului de limba și literatura română.

Înșușirea unor concepte fundamentale rămâne o sarcină prioritară, de strictă necesitate, dar elevul trebuie înzestrat cu capacități intelectuale și acționale care să-i permită să se adapteze noilor situații și să-i lărgască neconținut câmpul de cunoaștere. Dezvoltarea unor capacități precum acelea de a pune probleme, de a construi ipoteze, de a explora și descoperi lucruri și fenomene ale lumii înconjurătoare, de a investiga independent, de a inventa și testa, de a observa și explica, sunt considerate aspecte ale formației mai utile decât a asimila cunoștințe de-a gata constituite. Capacitățile sunt mai larg aplicabile decât cunoștințele; procesele și operațiile mintale implicate în activitatea de studiu au o valoare de transfer mai mare decât cunoștințele. În afară de aceasta, datorită noilor tehnologii computerizate, cunoștințele sunt întotdeauna la dispoziția celor care doresc să le aibă, în timp ce capacitățile intelectuale se câștigă greu.

Această metodologie centrată pe elev își găsește concretizarea în aplicarea pe scară largă a unor așa-zise metode activ-participative. Ele sunt proceduri care pornesc de la ideea că învățarea este o activitate personală care nu poate fi cu nimic înlocuită. Învățarea aparține individului, este un act personal care angajează elevul în totalitatea ființei sale. Metodele activ-participative determină profesorul să creeze situații în care elevii să fie obligați să utilizeze o gamă vastă de procese și operații mintale: observare, identificare, comparație, opunere, clasificare, categorizare, organizare,

calculare, analiză și sinteză, emitere de ipoteze și verificare, explicare a cauzelor, sesizare a esențialului, corectare, stabilire de relații funcționale, abstractizare și generalizare, evaluare, interpretare, judecată critică, anticipare, formare a propriei opinii, transfer, comunicare etc.

În opoziție cu metodologia tradițională, pentru care elevul rămâne mai mult auditor sau spectator în clasă, metodele activ-participative au rolul de a face din acest actor, un participant activ în procesul învățării, pregătit să-și însușească cunoștințele pe calea activității proprii. Dat fiind faptul că aceste metode sunt mult mai pretențioase și mai dificil de aplicat în practică, ele reclamă o muncă diferențiată și mai atentă din partea profesorului. Prin caracterul lor diferențiat și formativ, metodele activ-participative își aduc o contribuție semnificativă la dezvoltarea potențialului intelectual al elevului, la intensificarea proceselor mintale ale acestuia.

Cercetarea de față nu își propune re-interpretarea unor aspecte deja mult comentate, ci pur și simplu identificarea unor alte posibilități de receptare a poeziei bacoviene utilizând metode moderne, activ-participative, de predare-învățare. Dată fiind tema lucrării și caracterul ei preponderent aplicativ, aceasta va evidenția texte poetice considerate reprezentative, arte poetice selectate din manualele școlare alternative, după cum urmează: *Liceu, Plumb, Lacustră, Sonet, Nervi de primăvară*.

Lucrarea pornește de la prezentarea aspectelor metodologice privind studierea limbii și literaturii române în școală, marcând rolul decisiv al lecturii, necesitatea înțelegerii și aplicării elementelor de compoziție specifice textului poetic, precizarea nivelurilor textului liric, a limbajului, a expresivității și a muzicalității creației bacoviene, a imaginarului poetic simbolist. După prezentarea teoretică a modalităților de abordare a textului liric în școală, urmează o descriere a creației bacoviene în contextul liricii interbelice, deoarece Bacovia este un poet asociat în general simbolismului românesc, dar trece prin creația sa complexă dincolo de clasificările categorice într-o unică formulă lirică.

Disciplina *Limba și literatura română* impune, în contextul școlii românești, găsirea acelor modalități de a o face mai atractivă pentru elevii acestui secol. În didactica de specialitate, se discută tot mai des despre profesorii de lectură, al căror scop primordial este tocmai acela de a sădi și mai ales de a păstra interesul elevilor pentru citit. Într-adevăr, demersul educațional evidențiază rolul suprem al profesorului care, utilizând strategii didactice interactive, trebuie să reușească a forma cititori.

Literatura română urmărește dezvoltarea interesului elevilor pentru lectura textelor literare, modelarea gustului lor estetic, realizarea unui orizont cultural format din cât mai multe cunoștințe. Formarea de competențe presupune așezarea elevului în centrul activității didactice și presupune atât o competență de comunicare, cât și o competență culturală ale elevului. În clasele liceale, elevii devin tot mai conștienți de specificul literaturii, de influența și farmecul pe care le poate exercita asupra cititorului.

Dintr-o altă perspectivă, literatura stimulează și dezvoltă capacitatea elevului de a fi creativ, de a argumenta un anumit punct de vedere. Textele lirice scrise de Bacovia oferă elevilor posibilitatea de a-și dezvolta gândirea critică, prin evidențierea unui univers poetic straniu, citadin, care ilustrează o nouă sensibilitate artistică, marcată de spleen, conturând noi și imaginare spații poetice, simbolice. De asemenea, trebuie recunoscută dificultatea receptării operei acestui scriitor, dificultate ce constă în a surprinde noutatea tematică și stilistică, calitatea limbajului poetic, dincolo de care se află un subiect liric neliniștit, contradictoriu, ce resimte dureros absurdul și deruta existenței. Prin selectarea și aplicarea unor metode de predare active, textul poetic va deveni mult mai accesibil elevilor, mai atractiv și chiar mai ușor descifrabil.

Cu certitudine, este important modul în care profesorul de limba și literatura română reușește să suscite și să mențină interesul elevilor pentru receptarea poeziei bacoviene în spațiul literar simbolist și interbelic.

De asemenea, lucrarea va evidenția aplicații practice, modalități concrete de concepere și desfășurare a lecțiilor, o serie de metode și mijloace de învățământ utilizate în cadrul orelor de literatură. Prin utilizarea unor strategii didactice moderne, profesorul de limba și literatura română trebuie să sporească interesul elevilor pentru lectură, să dezvolte capacitatea acestora de a comunica liber, de a-și exprima un punct de vedere, argumentându-l. Deci, metodele activ-participative stimulează creativitatea și gândirea critică a elevilor.

Bibliografie

- [1] Cristea, Sorin, *Dicționar de termeni pedagogici*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1998
- [2] Cucoș, C. (coord.), *Psihopedagogie*, Editura Polirom, Iași, 1998
- [3] Ionescu, M., Radu, I., *Didactica modernă*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1995

- [4] Jinga, I., *Evaluarea performanțelor școlare*, Editura Aldin, București, 1999
- [5] Landsheere, G. de, *Evaluarea continuă a elevilor și examenele*, Editura Didactică și pedagogică, București, 1975
- [6] Stoica, A., *Evaluarea progresului școlar – De la teorie la practică*, Editura Humanitas, București, 2003